

МИГРАЦИЯ

Окончателни данни

Тенденции в развитието на миграцията

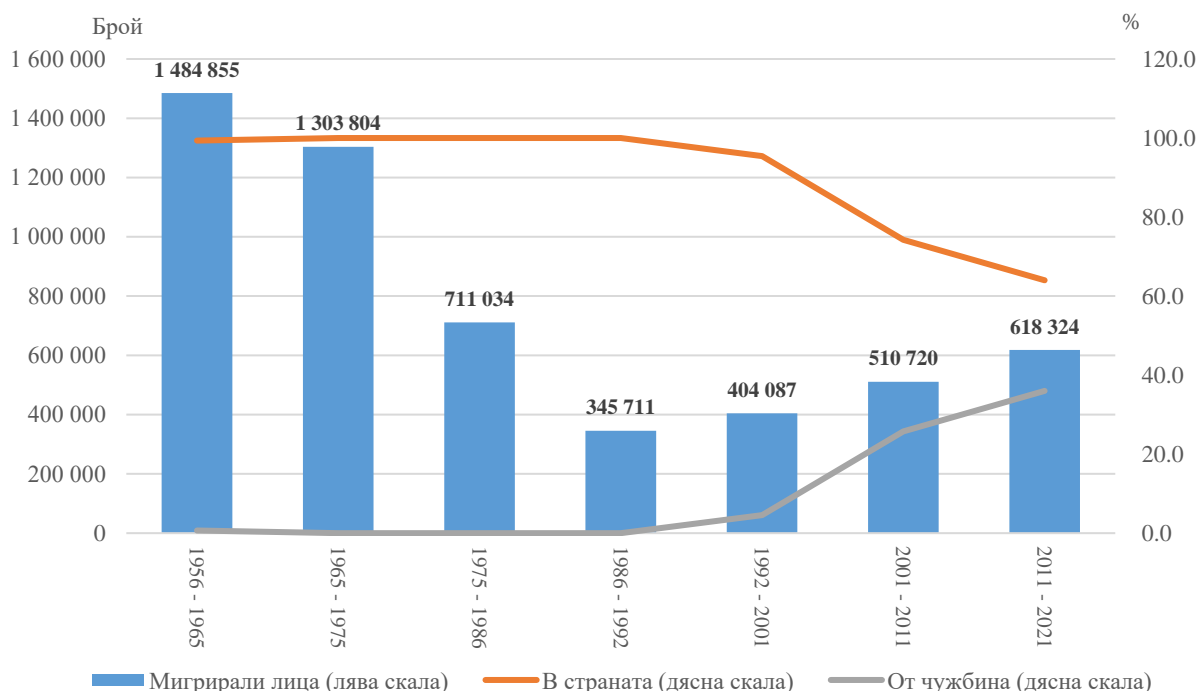
Миграцията на населението е основен фактор, който оказва влияние върху броя и структурите на населението както на страната като цяло, така и за отделните региони и територии.

Миграцията е обект на наблюдение още от първото преброяване на населението в Княжество България през 1880 година. До 1946 г. тя е регистрирана предимно чрез сравняване на месторождението и местоживеенето на преброяваните лица. Данните от проведените през този период преброявания показват, че миграцията има предимно външен характер - изселвания от страната на население с небългарски произход и заселвания на българи от територии, останали в съседните държави след войните.

От 1946 до 1985 г. миграцията се наблюдава чрез съпоставяне на местоживеенето при предходното и текущото преброяване. През този период движението на населението има предимно вътрешен характер. Основното направление на миграцията е от селата към градовете, което е резултат от протичащите през периода процеси на колективизация в селското стопанство, индустриалното развитие на градовете и засиленото строителство. В края на 1965 г. е регистриран и най-големият брой мигрирали лица - близо 1 500 хиляди.

През периода 1986 - 2021 г. в програмата на преброяванията е включен въпрос, чрез който се наблюдава последната промяна на местоживеенето на лицата в периода между две преброявания. След 1992 г. и във връзка с настъпилите промени в политическата система и отварянето на границите на страната се наблюдава увеличаване на потока на пребивавали в чужбина и завръщащи се в страната.

Фиг. 1. Мигрирали лица по години на преброяванията¹

¹ През периода 1956 - 1965 г. в броя на мигриралите лица не са включени децата, родени след 1 декември 1956 година.

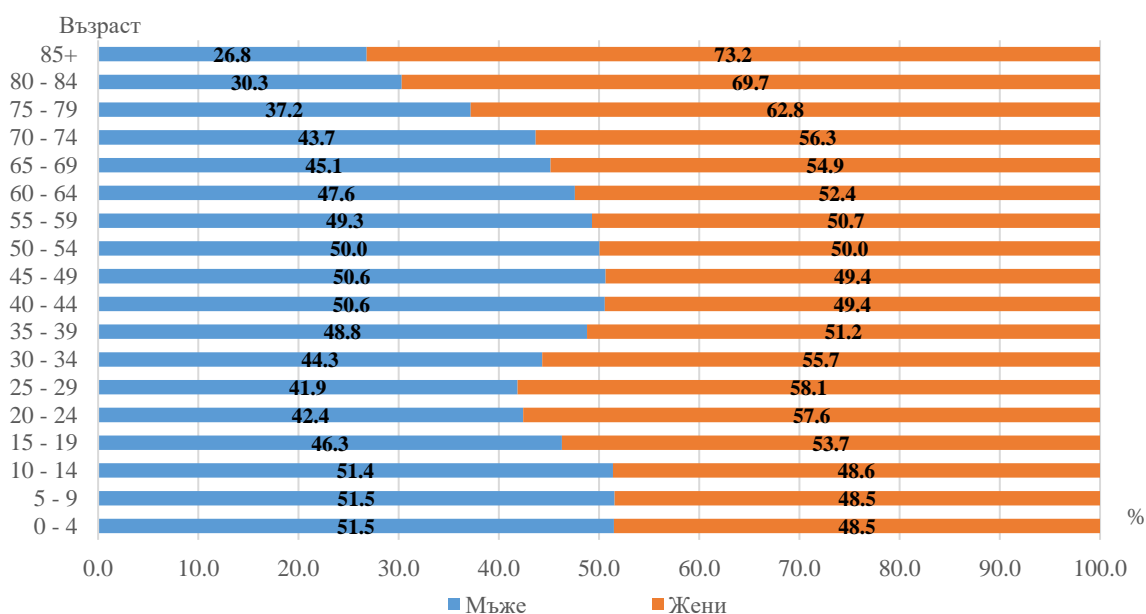
Вътрешна миграция на населението през периода 2011 - 2021 година

Към 7 септември 2021 г. 395 690 лица са декларирали, че са променили населеното място на обичайното си местоживеее през периода 2011 - 2021 година. Жените мигранти са 213 558, или 54.0%, а мъжете - 182 132, или 46.0% от мигриралите лица.

С най-висок относителен дял са лицата на възраст 25 - 34 навършени години² - 26.1%, а с най-нисък - лицата на възраст 80 и повече навършени години - 2.8% от мигриралите лица.

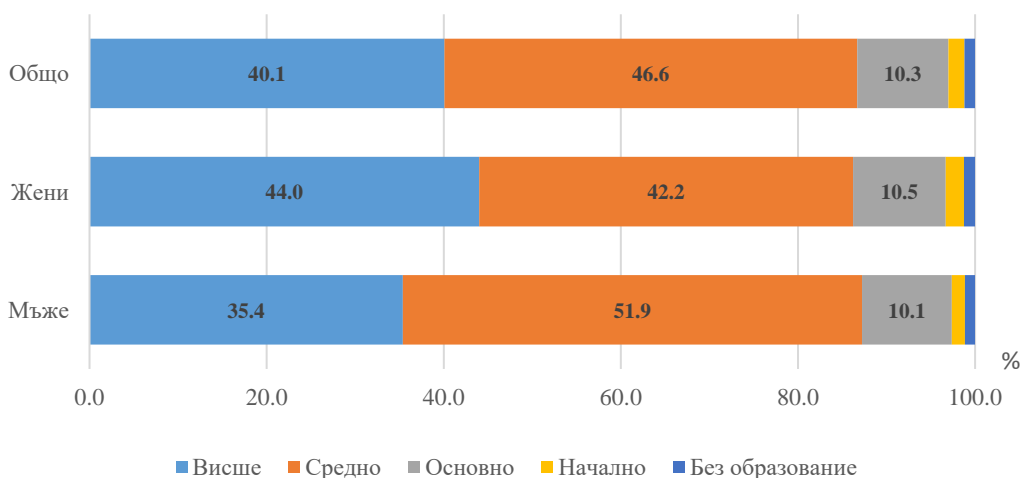
Сред мигрантите на възраст от 35 до 54 години преобладават мъжете, докато жените са с по-висок относителен дял сред по-младите възрастови групи (до 35 години) и сред лицата на 55 и повече навършени години.

Фиг. 2. Повъзrastова структура на мигриралите лица към 7 септември 2021 година

Към 7 септември 2021 г. 46.6% от мигриралите през наблюдавания период лица на 15 и повече навършени години са със завършено средно образование и 40.1% - със завършено висше образование. Най-нисък е дялът на лицата без образование - 1.2% от мигриралите през периода.

Фиг. 3. Мигрирали лица по пол и образование към 7 септември 2021 година

² Всички демографски и социално-икономически характеристики на лицата се отнасят към критичния момент на преброяването - 7 септември 2021 година.

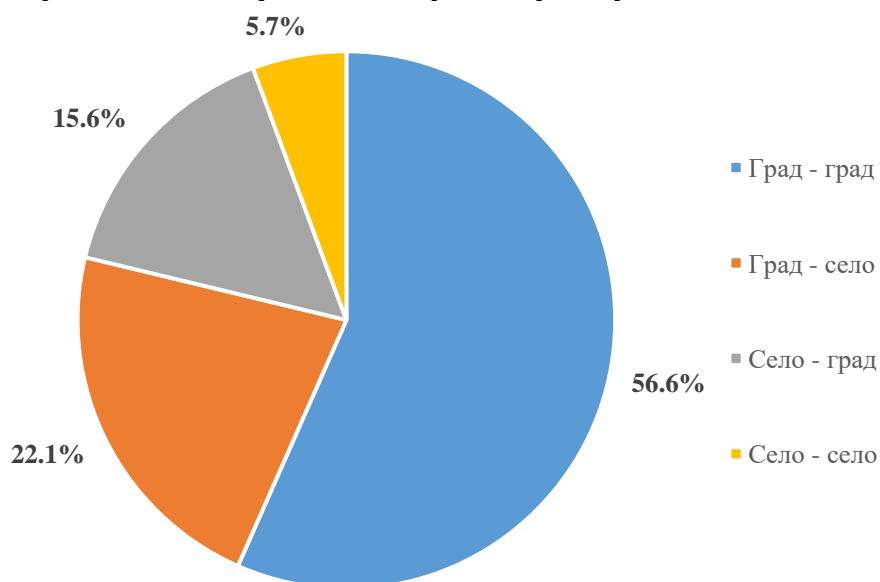
Разпределението по етническа принадлежност показва, че най-интензивен е процесът на миграция при българската етническа група - 59.8 на всеки хиляда души са променили обичайното си местоживееене през наблюдавания период, следват лицата, самоопределили се към друга етническа група - 37.0%. Най-нисък е интензитетът на миграция при ромската етническа група - 24.3 на хиляда души от самоопределилите се към този етнос.

Направление на вътрешната миграция през периода 2011 - 2021 година

Четири са основните направления, в които се движи населението, променяйки своето местоживееене в рамките на страната: „от градовете - в градовете“, „от градовете - в селата“, „от селата - в градовете“ и „от селата - в селата“. За формирането на тези потоци основно влияние оказват множество социално-икономически фактори, развитието на регионите, както и условията на живот в отделните населени места.

През периода 2011 - 2021 г. 224 хил. души, или 56.6% от всички мигрирали лица, са променили местоживееенето си от един град в друг в рамките на страната. Лицата, преселили се от градовете в селата, са 88 хил., или 22.1%, следват мигрантите по направлението от селата към градовете - 62 хил., или 15.6%. Най-малък е относителният дял на мигрантите, променили местоживееенето си от едно село в друго - 22 хил., или 5.7% от всички мигрирали лица.

Фиг. 4. Направление на вътрешната миграция през периода 2011 - 2021 година

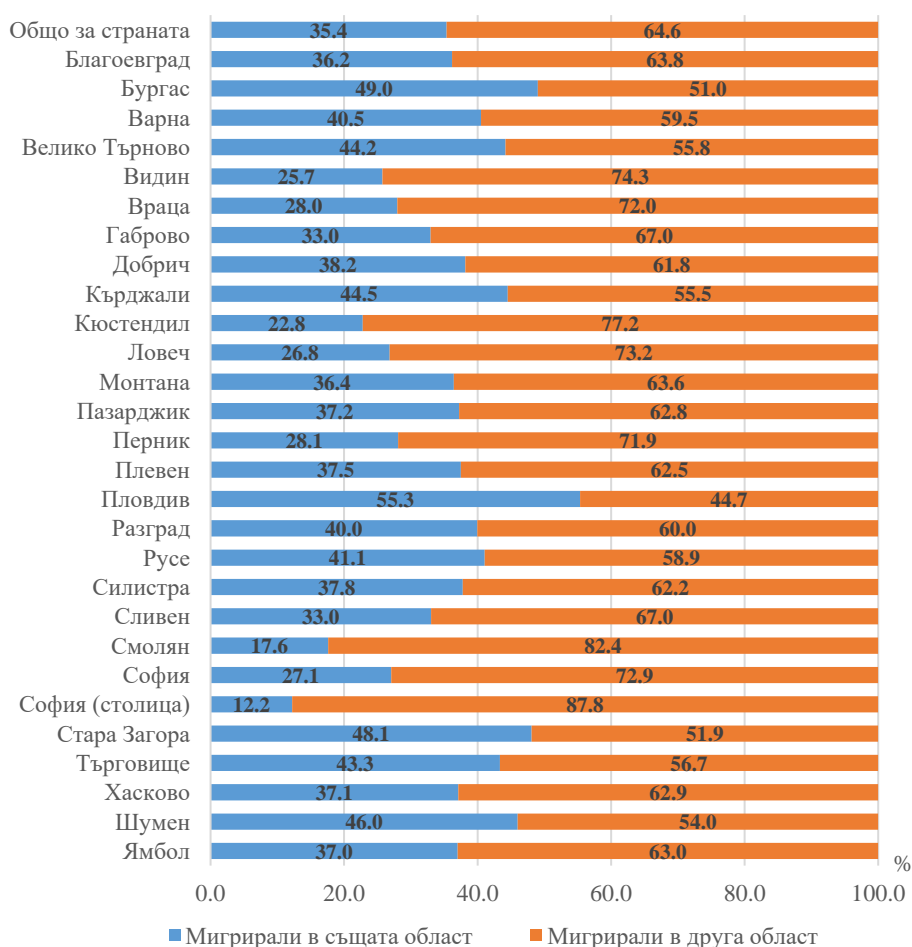
Вътрешна миграция на населението между областите

През периода 2011 - 2021 г. 139 931 души, или 35.4% от всички мигранти, са се заселили в населено място на същата област, в която са живели, като 49.0% са се заселили в градовете, а останалите (51.0%) - в селата на областта.

Заселилите се в населени места извън областта, в която са живели, са 255 759 души, или 64.6% от мигриралите лица. От тях 84.9% са мигрирали към градовете, а 15.1% - към селата на други области.

Най-висок е относителният дял на мигриралите извън границите на областта, в която живеят, в областите София (столица) - 87.8%, Смолян (82.4%) и Кюстендил (77.2%). Най-нисък е този дял в областите Бургас - 51.0%, и Пловдив - 44.7%.

Фиг. 5. Структура на миграцията по области и направления

Пристигнали/завърнали се от чужбина през периода 1980 - 2021 година

Към 7 септември 2021 г. 354 138 лица са декларирали, че са пребивавали извън страната за повече от една година през периода 1980 - 2021 г. и са се завърнали или са пристигнали в страната през същия период.

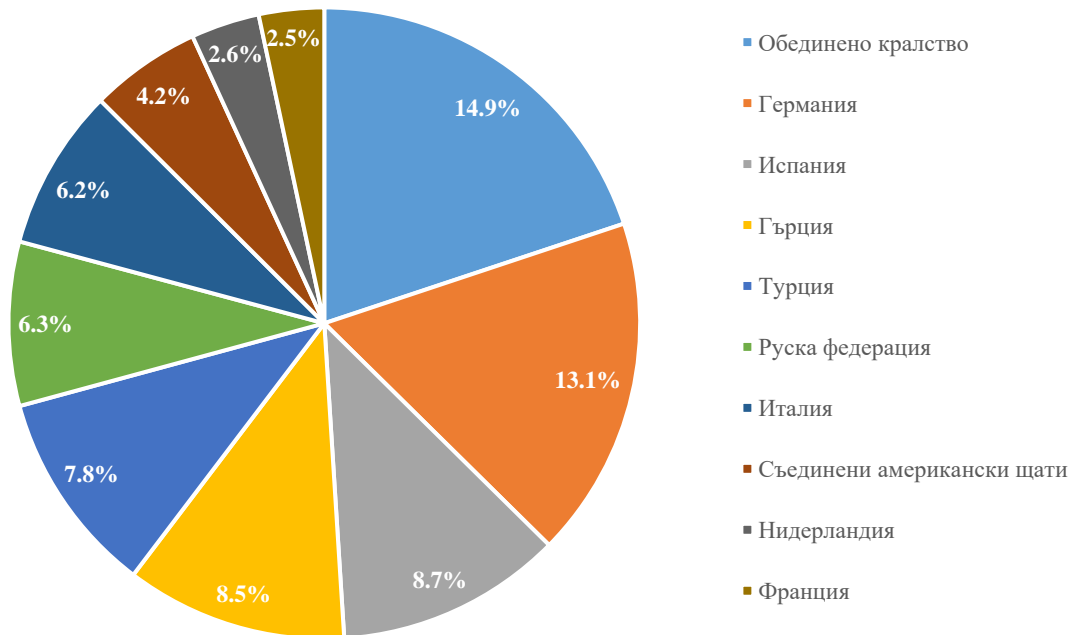
След края на осемдесетте години на миналия век със смяната на политическата система и отварянето на границите на страната се наблюдава постоянно увеличение на броя на българите, които напускат страната и пребивават в чужбина. Данните от последното преброяване показват, че успоредно с това се увеличава и броят на завръщащите се в страната.

Българските граждани, завърнали се в страната през наблюдавания период, са 314 285, или 88.7% от всички посочили, че са пребивавали в чужбина. Мъжете са 164 833 (52.4%), а жените - 149 452 (47.6%).

Най-висок е дялът на лицата на възраст 40 - 49 навършени години към 7 септември 2021 г. - 20.0%, или всеки пети от завърналите се в страната. Етническата структура на завръщащите се български граждани е сходна с етническата структура на населението - 84.5% от тях са се самоопределили към българската етническа група, 9.6% към турската и 2.3% към ромската.

Най-много български граждани са се завърнали от Обединеното кралство - 47 хил., или 14.9%, следва Германия - 41 хил., или 13.1%, Испания - 27 хил., или 8.7%, и Гърция - 27 хил., или 8.5% от пребивавалите в чужбина. Най-голям е потокът на завърналите се в страната български граждани през 2020 и 2021 г. - 49 377 души.

Фиг. 6. Десетте най-предпочитани държави, в които са пребивавали българските граждани през периода 1980 - 2021 година

Всеки трети се е установил в областите София (столица) и Пловдив - съответно 26.0 и 10% от всички завърнали се български граждани. Най-нисък е този дял за областите Видин (1.1%) и Смолян (0.9%).

Чуждите граждани, пристигнали в страната през наблюдавания период, са 39 853 лица. Мъжете са 15 808, или 51.3%, а жените - 15 030, или 48.7%. Преобладават гражданите на страни от Европа - 77.4%, и Азия - 17.8% от всички пристигнали в страната чужденци. Най-висок е дялът на чужденците, установили се в областите София (столица) - 33.4%, Варна - 13.8%, и Бургас - 11.5%.